

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 65.529/3
van 18 maart 2019

over

een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ‘betreffende
de technische specificaties van walstroomvoorzieningen voor
zeeschepen en binnenschepen’

Op 25 februari 2019 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ‘betreffende de technische specificaties van walstroomvoorzieningen voor zeeschepen en binnenschepen’.

Het ontwerp is door de derde kamer onderzocht op 12 maart 2019. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Peter SOURBRON en Koen MUYLLE, staatsraden, Bruno PEETERS, assessor, en Astrid TRUYENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Dries VAN EECKHOUTTE, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 18 maart 2019.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET ONTWERP

2. Het voor advies voorgelegde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering strekt ertoe om, ter gedeeltelijke omzetting van richtlijn 2014/94/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 ‘betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen’ (artikel 1 van het ontwerp), de technische specificaties te bepalen waaraan walstroomvoorzieningen moeten voldoen die met ingang van 18 november 2017 in gebruik worden genomen of worden vernieuwd (artikel 2).

RECHTSGROND

3. Het ontworpen besluit vindt rechtsgrond in artikel 1, eerste lid, van de wet van 18 februari 1969 ‘betreffende de maatregelen ter uitvoering van de internationale verdragen en akten inzake vervoer over zee, over de weg, de spoorweg of de waterweg’. Naar luid van die bepaling kan de Koning (thans: de Vlaamse Regering) inzake vervoer over zee, over de weg, de spoorweg of de waterweg, alle vereiste maatregelen treffen ter uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit de internationale verdragen en uit de krachtens deze genomen internationale akten, welke maatregelen de opheffing en de wijziging van wetsbepalingen kunnen inhouden.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

4.1. In artikel 2, 1°, van het ontwerp wordt bepaald dat walstroomvoorzieningen voor zeeschepen, inclusief het ontwerp, de installatie en het testen van de systemen, moeten voldoen aan de technische specificaties van de IEC/ISO/IEEE 80005-1-norm.¹

4.2. Om een kopie gevraagd van de technische specificatie in kwestie, antwoordde de gemachtigde dat deze enkel beschikbaar is tegen vergoeding op de website van de Internationale Organisatie voor Standaardisatie (ISO).

De Raad van State, afdeling Wetgeving, wenst erop te wijzen dat wanneer in een ontwerp van besluit een norm door verwijzing verbindend wordt gemaakt, een kopie van de norm (eventueel in elektronische vorm) moet worden toegevoegd aan de adviesaanvraag, zodat de

---

¹ Hiermee wordt verwezen naar de versie van 2012 van die norm.

Raad inzicht kan krijgen in de draagwijdte van het ontwerp. Op dit punt moet dan ook een voorbehoud worden gemaakt.

4.3. Daarbij komt nog dat de Raad van State, afdeling Wetgeving, in het verleden al herhaaldelijk heeft gewezen op het probleem dat technische normen waarnaar wordt verwezen in wet- en regelgeving, niet in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt overeenkomstig artikel 190 van de Grondwet, dat ze niet in het Nederlands beschikbaar of vertaald zijn en dat ze veelal enkel tegen betaling zijn te raadplegen.

Het knelpunt van de ontbrekende bekendmaking van technische normen, waarnaar wordt verwezen in de interne rechtsorde, waaronder verschillende ISO- en NBN-normen, zou op een horizontale manier moeten worden opgelost. Indien daarbij zou worden afgeweken van de gangbare wijze van bekendmaking van normen in het Belgisch Staatsblad zal erop moeten worden toegezien dat de uitgewerkte wijze van bekendmaking van de betrokken technische normen beantwoordt aan de essentiële randvoorwaarden inzake toegankelijkheid en kenbaarheid van een officiële bekendmaking. Essentieel hierbij is de beschikbaarheid van een Nederlandse versie van de betrokken normen. Daarnaast mag, indien voor het consulteren van de voornoemde normen een vergoeding wordt gevraagd, het bedrag ervan de toegankelijkheid van die normen niet op een onevenredige wijze belemmeren.

Zolang er geen dergelijke wettelijke regeling is tot stand gekomen, wordt in de ontworpen regeling verwezen naar een norm die niet overeenkomstig artikel 190 van de Grondwet is bekendgemaakt en die bijgevolg niet tegenwerpbaar is aan particulieren.

Het gegeven dat artikel 4, lid 6, van richtlijn 2014/94/EU zelf voorschrijft dat aan een bepaalde technische specificatie moet worden voldaan, neemt niet weg dat die norm in overeenstemming met artikel 190 van de Grondwet moet worden bekendgemaakt.² Een correcte omzetting van een richtlijn houdt overigens net de verplichting in om in een volwaardig nationaal rechtskader te voorzien teneinde de doelstellingen van de richtlijn te halen.³

5.1. In artikel 2, 2°, van het ontwerp wordt bepaald dat walstroomvoorzieningen voor binnenschepen moeten voldoen aan norm EN 15869-2 “Schepen voor de binnenvaart – Elektrische landaansluiting, driefasenstroom 400 V, tot 63 A, 50 Hz – Deel 2: Eenheid aan landzijde, veiligheidseisen”.

5.2. Weliswaar wordt in artikel 4, lid 6, van richtlijn 2014/94/EU bepaald dat de lidstaten erop toezien dat installaties voor walstroomvoorziening *voor zee en binnenvaart* transport voldoen aan de technische specificaties in bijlage II, punt 1.7, maar dat punt bevat enkel

---

² Zie adv.RvS 63.437/3 van 8 juni 2018 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 15 oktober 2018 ‘über die individuelle und öffentliche elektronische Kommunikation der Behörden des deutschen Sprachgebiets’, opmerking 15.3, *Parl.St.* Parl.D.Gem. 2017-18, nr. 247/1.

³ Een oplossing zou dan ook kunnen zijn om de relevante normen als bijlage te publiceren bij het te nemen besluit. Indien ervoor wordt gekozen om de concrete eisen of verplichtingen rechtstreeks in het ontwerp te verwoorden, verdwijnt immers gelijk het probleem van de kenbaarheid ervan: zie adv.RvS 52.704/1 van 8 februari 2013, over een ontwerp van koninklijk besluit ‘tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 april 2007 houdende veiligheids- en andere voorwaarden inzake een automatische externe defibrillator gebruikt in het kader van een reanimatie’, opmerking 6.5.

technische specificaties voor walstroomvoorzieningen voor zeeschepen. De technische specificaties voor walstroomvoorzieningen voor binnenschepen worden in punt 1.8 van die bijlage vermeld.

Artikel 4, lid 14, a), van richtlijn 2014/94/EU machtigt de Europese Commissie om bij gedelegeerde handeling onder meer punt 1.8 van bijlage II “aan te vullen, om te eisen dat de uit te rollen of te vernieuwen infrastructuur voldoet aan de technische specificaties die zijn opgenomen in de Europese normen die moeten worden ontwikkeld overeenkomstig lid 13 van dit artikel wanneer de ENI in kwestie één enkele technische oplossing hebben aanbevolen met technische specificaties zoals omschreven in een Europese norm ter zake”. Ter uitvoering hiervan wordt in artikel 2 van de gedelegeerde verordening (EU) 2018/674 van de Commissie van 17 november 2017 ‘tot aanvulling van richtlijn 2014/94/EU van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de oplaadpunten voor motorvoertuigen van categorie L, walstroomvoorzieningen voor binnenscheepvaart en tankpunten voor LNG voor het vervoer over water, en tot wijziging van die richtlijn met betrekking tot connectoren voor motorvoertuigen voor het tanken van gasvormige waterstof’ bepaald dat walstroomvoorzieningen voor binnenschepen moeten voldoen aan de in opmerking 5.1 vermelde norm.

5.3. In zoverre met artikel 2, eerste lid, 2°, van het ontwerp wordt beoogd om artikel 2 van de gedelegeerde verordening (EU) 2018/674 om te zetten, moet er worden aan herinnerd dat overeenkomstig artikel 288, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie een verordening verbindend is in al haar onderdelen en rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat. Behoudens wanneer bij een verordening bepaalde uitvoeringsmaatregelen aan de lidstaten worden opgedragen of de betrokken verordening enige ruimte laat voor het nemen van zulke uitvoeringsmaatregelen, betekent die rechtstreekse toepasselijkheid dat geen optreden van de lidstaten vereist is om de bepalingen ervan te integreren in hun interne rechtsorde. Bepalingen van een verordening mogen in beginsel niet worden omgezet in het interne recht van de lidstaten. Niet alleen is een dergelijke werkwijze overbodig op het normatieve vlak aangezien ze geen nieuwe norm tot stand brengt, maar bovendien houdt ze het gevaar in dat verwarring ontstaat inzake het rechtskarakter van het in de internrechtelijke regeling opgenomen voorschrift en onder meer over de bevoegdheid van het Hof van Justitie van de Europese Unie om kennis te nemen van alle betwistingen in verband met de voorschriften van de verordening. Ook kan deze werkwijze verwarring doen ontstaan over het ogenblik van inwerkingtreding van de betrokken normen.⁴⁻⁵

Wat dat laatste punt betreft kan er overigens op worden gewezen dat de gedelegeerde verordening (EU) 2018/674 weliswaar op 24 mei 2018 in werking is getreden, maar slechts van toepassing is met ingang van 24 mei 2020.⁶

⁴ HvJ 7 februari 1973, C-39/72, *Commissie v. Italië*, punt 17, *Jur.* 1973, 101.

⁵ Zo het omwille van de leesbaarheid of een goed begrip van de betrokken regeling toch noodzakelijk zou zijn een bepaling uit een EU-verordening over te nemen, dient te worden verwezen naar die bepaling (“overeenkomstig”) teneinde de juridische aard ervan herkenbaar te houden.

⁶ Artikel 5 van de gedelegeerde verordening (EU) 2018/674. In artikel 4, lid 14, derde alinea, van richtlijn 2014/94/EU wordt bepaald dat “[i]n de gedelegeerde handelingen wordt voorzien in overgangperiodes van

5.4. In het licht van wat voorafgaat, moet artikel 2, eerste lid, 2°, van het ontwerp worden weggelaten.⁷

Slotopmerking

6. In de inleidende zin van artikel 2, eerste lid, van het ontwerp wordt bepaald dat walstroomvoorzieningen “die met ingang van 18 november 2017 in gebruik worden genomen of worden vernieuwd”, moeten voldoen aan de in de punten 1 en 2 van die bepaling vermelde technische specificaties.

Die datum stemt overeen met hetgeen in artikel 4, lid 6, van richtlijn 2014/94/EU is bepaald.

Bij gebrek aan een bijzondere regeling dienaangaande treedt het te nemen besluit overeenkomstig artikel 84, 2°, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ in werking de tiende dag na de bekendmaking ervan. Dit zou echter betekenen dat walstroomvoorzieningen die tussen 18 november 2017 en de bekendmaking van het te nemen besluit in gebruik werden genomen of werden vernieuwd, met onmiddellijke ingang aan de in artikel 2, eerste lid, 1°, van het ontwerp vermelde technische specificatie moeten voldoen.

Het gegeven dat richtlijn 2014/94/EU uiterlijk op 18 november 2016 diende te worden omgezet,⁸ kan evenwel niet verantwoordend dat voor walstroomvoorzieningen die tussen 18 november 2017 en de bekendmaking van het te nemen besluit in gebruik werden genomen of werden vernieuwd, geen redelijke termijn wordt verleend om aan die technische specificatie te voldoen.

Bijgevolg moet het ontwerp worden aangevuld met een overgangsregeling waarbij minstens voor die walstroomvoorzieningen in een dergelijke termijn wordt voorzien.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Astrid TRUYENS

Jo BAERT

---

ten minste 24 maanden alvorens de daarin opgenomen technische specificaties, of de gewijzigde versies ervan, *bindend worden* voor de uit te rollen of te vernieuwen infrastructuur”.

⁷ In artikel 2, tweede lid, van het ontwerp kunnen de woorden “of binnenschepen” dan ook worden weggelaten, vermits in het eerste lid enkel nog gewag zal worden gemaakt van walstroomvoorzieningen voor zeeschepen.

⁸ Artikel 11, lid 1, van richtlijn 2014/94/EU.